

Protestes del sector primari sobre l'Agenda 2030. És el desenvolupament sostenible el veritable problema de l'agricultura europea?

Les manifestacions dels pagesos i ramaders han estat prenent els carrers de molts països europeus en protesta per les retallades de les subvencions per al seu sector. A Espanya també s'han produït protestes per tot el país, i entre les queixes i problemàtiques esmentades han aparegut les polítiques ambientals de la Unió Europea, impulsades des de la coneguda Agenda 2030. Els treballadors del camp veuen la seva forma de subsistència amenaçada per aquestes retallades i límits que impliquen els objectius pel desenvolupament sostenible, però què significa realment l'Agenda 2030 per a l'agricultura? És possible que les protestes sobre els objectius de desenvolupament sostenible no siguin coherents amb el veritable objectiu de l'Agenda 2030?

La principal raó de descontent entre els treballadors del camp se centra en les polítiques relacionades amb els pesticides químics, ja que l'objectiu de la UE era reduir-ne l'ús un 50% per al 2030. Els agricultors van reaccionar en contra d'aquesta mesura ja que les seves produccions i les exportacions es veuen afectades i consideren que això acaba generant una dependència de l'agricultura estrangera i pèrdua de competitivitat del producte

agrícola europeu. Com a resultat de les mobilitzacions Ursula von der Leyen va anunciar la retirada d'aquesta llei. Segons alguns crítics, això marca un fracàs de la Unió Europea en el seu lideratge com a potència líder en protecció del medi ambient, ja que el propòsit de la reducció de l'ús dels pesticides és mantenir la fertilitat del sòl, la qual està sent malmesa per aquests productes.

Altres motius que han propiciat les manifestacions són els costos de l'aplicació progressiva del pla d'acció sostenible. Els agricultors no es veuen prou compensats per la seva feina i lluiten per tenir un sou amb què es puguin mantenir. La clau d'aquest problema és que encara que els objectius sostenibles també busquen millorar l'agricultura, quan els agricultors veuen perillar la seva subsistència, és lògic que les preocupacions mediambientals deixin de tenir importància per a ells.

Les protestes han estat impulsades per grups de pagesos locals i altres agrupacions com la Plataforma 6F. Entre les demandes d'aquestes agrupacions es critiquen projectes com ara la Política Agrícola Comuna de la Unió Europea, on trobem el Pacte Verd o "l'Estratègia de la Granja a la Taula", els quals van ser creats per a la transició de l'agricultura europea a la sostenibilitat i que sí que són vinculants, a diferència de l'Agenda 2030.

Alguns objectius marcats per l'Agenda 2030 sobre el sector primari parlen de “mesures per assegurar el bon funcionament dels mercats de productes bàsics alimentaris dels seus derivats” o “duplicar la productivitat agrícola i els ingressos dels productors d'aliments a petita escala”. Tot i això, els agricultors i ramaders que es manifesten no semblen veure un benefici en el procés d'aplicació d'aquests objectius de desenvolupament sostenible. L'aposta per una agricultura sostenible i la gestió responsable de l'aigua és una inversió a llarg termini i es troba amb alguns obstacles com la pressió de la producció intensiva, que funciona a través dels interessos de les multinacionals que la gestionen, això també explica el pensament de les persones que treballen al sector primari i es veuen empesos a treballar d'aquesta manera per subsistir.

Hi ha una pressió des del model de producció que no concorda amb la transició cap a una gestió de l'agricultura sostenible.

L'interessant d'aquesta connexió entre l'agricultura i el desenvolupament sostenible és que hi ha una confusió sobre el paper de l'Agenda 2030 i la relació amb l'agricultura i la ramaderia. La realitat és que l'Agenda 2030 té moltes propostes per al camp amb l'objectiu de garantir la supervivència d'aquest sector tenint en compte el canvi climàtic, que afecta tothom i especialment països com Espanya. Si no es lluita per un canvi per assolir la conservació del medi ambient, la fertilitat del sòl, les condicions climàtiques i la biodiversitat, l'agricultura i la ramaderia deixaran de ser possibles.

Però com es pot transicionar cap a un mode de treball més sostenible a l'agricultura que també serveixi de benefici per als agricultors? La fundació WeAreWater explica que eines com l'agricultura regenerativa i la gestió adequada de l'aigua són clau per evitar el deteriorament de les terres agrícoles, afegeixen “és un element clau en la lluita contra la desertificació i en l'apoderament dels pagesos més pobres”. L'agricultura mal gestionada està provocant un empobriment dels terrenys de cultiu, i l'ús de pesticides, a més de danyar el sòl, també genera una dependència dels combustibles fòssils, els quals són cada vegada més cars, per la qual cosa alliberar-se'n de manera progressiva també acabaria beneficiant els agricultors.

En un altre article d'Arlene Barclay escrit a Climate Farmers el 31 de juliol de 2023, es recull que mitjançant un estudi del Departament d'Agricultura dels EUA es va descobrir que “per cada 1% d'augment de la matèria orgànica, els sòls poden retenir fins a 30.000 litres més d'aigua per hectàrea”. Veiem així que abandonar de manera progressiva els pesticides, com es pretenia des de la Unió Europea, milloraria la qualitat dels camps de cultius. Això no només generaria productes de més qualitat en prescindir dels pesticides químics, també acabaria generant més productivitat a llarg termini.

És curiós com les crisis mediambientals que estem vivint, com les sequeres, es fan servir d'argument per a banda i banda d'aquest problema. El malentès en aquest cas és que els agricultors es queixen per les regulacions sostenibles que impliquen la limitació d'accés a recursos naturals com l'aigua davant les sequeres, cosa

que és comprensible ja que ha afectat la producció i ha estat potenciat amb l'increment de costos que ha significat la guerra d'Ucraïna. No obstant això, els mateixos objectius de sostenibilitat pretenen modificar la gestió dels recursos naturals perquè siguin accessibles, però tenint en compte que són limitats, cosa que sembla ignorat. Els mateixos agricultors són els primers a veure els efectes del canvi climàtic a les seves terres.

Les persones necessitem l'agricultura per subsistir i l'agricultura necessita una qualitat de terra i recursos naturals per generar aliments, és una relació cíclica que és clau per entendre aquest tema. Al final, l'Agenda 2030 és un acord global que com a novetat aposta per la gestió sostenible dels recursos naturals, que són tant necessaris per a la vida i per al treball dels agricultors, com a limitats. És possible que els agricultors se sentin abandonats perquè els objectius sostenibles no tenen resultats a curt termini fàcils de percebre i requereixen un canvi profund en el sistema de producció i en la gestió de recursos, cosa que genera efectes importants a la feina.

La veritat és que els objectius de desenvolupament sostenible són, en definitiva, necessaris per a la conservació del planeta i les terres on treballen els agricultors, és inevitable que aquestes mesures s'hagin de posar en marxa d'una manera o altra. El que sí que és cert és que l'aplicació d'aquestes mesures té un efecte important en la productivitat i la rendibilitat del treball d'aquestes persones, per la qual cosa cal que se'ls acompanyi i doni suport en un procés de transformació progressiva i justa cap a una gestió més sostenible del camp, que s'està intentant frenar, però en realitat seria

beneficiosa tant per al sector de l'agricultura com per a la resta del món.

Arlene Barclav ressalta al seu article del 8 d'agost de 2023 per a Climate Farmers un testimoni d'Ashish Kaour, pagès en transició cap a l'agricultura regenerativa, “l'agricultura paral·lela és imprescindible fins que les teves finances siguin estables”. Això implica que, si es limitarà l'ús de les eines que es fan servir al camp pel seu efecte nociu en el medi ambient, s'han d'oferir alternatives sostenibles perquè no perilli la productivitat i l'excés de burocràcia no acabi danyant els petits agricultors.

Hi hauria d'haver més incentius per a aquesta transició cap a pràctiques més verdes, perquè encara que l'agricultura regenerativa pugui augmentar fins a un 60% els beneficis, el període de transició comportarà una caiguda inicial de la productivitat de la terra i de problemes de competitivitat davant de productes estrangers. Quina genera aquesta inestabilitat que estem veient entre els agricultors europeus. Com explica al New York Times Tim

Benton, director del programa de medi ambient a Chatham House, “aquest és un cas més ampli de com, si volem passar a la sostenibilitat, necessitem invertir més en 'transicions justes' per portar les persones i permetre'ls sentir-se millor, no penalitzats”. En definitiva, és una realitat que l'agricultura a Europa pateix molts problemes, com ara la rendibilitat que reben els agricultors del seu propi producte, però l'eliminació de l'Agenda 2030 no els solucionaria ni a curt ni a llarg termini.

Pilar Sánchez Novis

Graduada en Relacions Internacionals a la UCM

Alumna de màster de RRII, Seguretat i Desenvolupament a la UAB

Fonts de referència:

- Amaro, S. (2024, 12 de febrer). Angry farmer protests are spreading across Europe - and getting results. *CNBC*. <https://www.cnb.com/2024/02/12/farmer-protests-the-eus-green-reputation-takes-a-hit.html>
 - Antuña, S. (2024, 7 de febrer). “Stop Agenda 2030”: las quejas del campo contra el plan de acción de la ONU. *La Razón*. https://www.larazon.es/economia/stop-agenda-2030-quejas-campo-plan-accion-onu_2024020765c368fb361b91000106cdbc.html
 - Barclav, A. (2023, 8 d’agost). Cómo pueden los agricultores desvincularse de los fertilizantes sintéticos. *Climate Farmers*. <https://www.climatefarmers.org/es/blog/como-pueden-los-agricultores-desvincularse-de-los-fertilizantes-sinteticos/>
 - Barclav, A. (2023, 31 de juliol). ¿Es la agricultura regenerativa la solución a la sequía? *Climate Farmers*. <https://www.climatefarmers.org/es/blog/es-la-agricultura-regenerativa-la-solucion-a-la-sequia/>
 - BBC News Mundo (2024, 29 de gener). Asedio a París: por qué se están extendiendo las protestas de agricultores por Europa. <https://www.bbc.com/mundo/articulos/c9w4kzgxvlo>
 - El Confidencial (2024, 6 de febrer). Qué está pasando con los agricultores en España, qué piden y motivos de las protestas. *El Confidencial*. https://www.elconfidencial.com/espana/2024-02-06/que-esta-pasando-con-los-agricultores-en-espana-que-piden-y-motivos-de-las-protestas_3825142/
 - Gil, A. (2024, 9 de febrer). Rosa Martínez: “Enfrentar la agenda verde con la ganadería y la agricultura es una falacia y una irresponsabilidad política”. *El Diario*. https://www.eldiario.es/sociedad/rosa-martinez-enfrentar-agenda-verde-ganaderia-agricultura-falacia-irresponsabilidad-politica_128_10910242.html#:~:text=La%20Agenda%202030%20habla%20de,recursos%20de%20las%20comunidades%E2%80%A6
 - Jiménez, N.M. (2024, 9 de febrer). Por qué los agricultores protestan contra la Agenda 2030. *20 minutos*. <https://www.20minutos.es/noticia/5217041/0/por-que-agricultores-protestan-contra-agenda-2030/>
 - Martín, N. (2024, 10 de febrer). La Agenda 2030 no es el problema del campo: “No le importa a nadie”. *El independiente*. <https://www.elindependiente.com/espana/2024/02/10/la-agenda-2030-no-es-el-problema-del-campo-no-le-importa-a-nadie/>
 - Moyano Estrada, E. (s.f.) Razones y sinrazones de la protesta agrícola. *Alternativas económicas*. <https://alternativaseconomicas.coop/opinion/razones-y-sinrazones-de-la-protesta-agricola>
 - Sengupta, S. y Pronczuk, M. (2024, 6 de febrer). Making Farming More Climate-Friendly Is Hard. Just Ask Europe’s Politicians. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2024/02/06/climate/europe-farming-protests-policy.html?searchResultPosition=3>
 - WeAreWater. (2023, 19 d’abril). Agricultura regenerativa: devolver la vida al suelo. https://www.wearewater.org/es/agricultura-regenerativa-devolver-la-vida-al-suelo_358381
-

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

FEBRER 2024

Publicat per

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades pels seus col·laboradors
